

MARKSİST EKONOMİ-POLİTİK VE İLETİŞİM DERS NOTLARI I

Marxizm

& Diyalektik Materyalizm

Marxizm "düşünce ve çözümleme sistemi" olarak özünde, uzun dönemli tarihsel değişimin teori ve pratiğidir (praksis)... Tarihsel süreç felsefesi olarak diyalektiği kullanır: örneğin emek süreci ile üretilen şey arasındaki ayrım... **Bunu üç kaynağa (Diyalektiğin üç kaynağı) başvurarak yapar: 1.) Doğal süreçlerin gözlemlenmesi, 2.) insanlık tarihinin incelenmesi, 3.) İnsan düşüncesinin kendisinin incelenmesi.**

Tarih Teorisi: Tarihi ve toplumları geniş bir perspektif içinde ele alan ve hareketlerini genel ve hakim çizgileri içinde kavramaya yönelik bir "tarih" teorisi...

İktisat Teorisi: toplumun gelişme çizgisi üzerinde belli bir aşamayı temsil eden kapitalist toplumu tahlil ve teşhise yönelik bir "iktisat" teorisi...

Toplum Teorisi: Belli tarih dönemlerinin farklı toplum yapılarını açıklamaya yönelik bir "toplum" teorisi...

(Callinicos, 2004: 161-162)

Darwin, Türlerin Kökeni adlı kitabında iki nokta üzerinde durmuştur: “evrim” olgusuna yani “değişim yoluyla oluşan soya” kanıt göstermiştir ve “doğal ayıklanmanın, değişimin özel değil temel aracı olduğunu” ileri sürmüştür. **Doğal ayıklanma savı**, bir dizi önermeye dayanır: “her türde, yaşayabileceğinden daha fazla birey doğar”, “bunun sonucunda sürekli bir var olma mücadelesi ortaya çıkar”, “bireysel organizmalar küçük ya da büyük farklar içerir”, (*kalıtımı henüz bilmemekle birlikte*) “organizmalar çocuklarına değişiklikleri aktarabilirler”, “organizmalar farklı durumlara uyum sağlarlar”...

Darwin, bu önermelerden yola çıkarak, “**her küçük değişimin eğer yararlıysa korunduğu bu ilkeye**” **Doğal Ayıklanma** adını verdiğini ilan eder. Dolayısıyla DAK, evrimi “gelişim” açısından değil “ayıklanma” açısından ele alır. **Marx’a göre toplumlar “kendi içlerindeki çelişkiler sonucunda değişir”**; buna karşın *Darwin*, “evrimin, **bireyler geliştiği için değil, değiştikleri için gerçekleştiğini**” savunur... (*Jacob*’un işaret ettiği gibi bu “değişim, rastgele gerçekleşir yani neden-sonuç ilişkisine bağlı değildir”... yani “evrim kör bir süreçtir”...)

Darwin, DAK’ı geliştirirken İskoç ekonomi-politiğinden etkilenmiştir. Örneğin “görünmez el” ile “**var olma mücadelesinin**, bireylerin adaptasyona uygun özelliklerini tercih ettiği ve böylece nüfustaki uyumlu olma seviyesini artırdığı” düşüncesi arasındaki benzerlik gibi... Ancak bu **var olma mücadelesi**, rakipleri öldürmeyi içermez, mücadelede ve yeniden üretimde başarıyı içerir... ayrıca mücadele diğer organizmaların yanı sıra çevreyle de olabilir...

Marksist İktisat Teorisi

Marx'ın iktisat teorisinin temelini "**değer teorisi**" oluşturur

Marx, bu teorisiyle **kapitalist toplumun işleyiş ve genişleme mekanizmasını** açıklamak istemiştir

Kapitalist toplumda **artı-değerin nasıl meydana geldiğini** ve **nasıl bölüşüldüğünü** "değer ve artı-değer teorileri" ile açıklamaya çalışır.

Bu açıklamada anahtar hizmetini gören araç (artık-değer) **artı-değerdir**